

**Vides konsultatīvās padomes attālinātā
videotiešsaistes (VKP) sēdes**

PROTOKOLS
plkst. 15:00

2020. gada 5.maijs

1. Videotiešsaistes sēdes atklāšana, Juris Jātnieks, Vides konsultatīvās padomes priekšsēdētājs

2. Vides jomas un Valsts vides dienesta aktualitātes
(uzaicināta E.Baklāne Ansberga, VVD ģenerāldirektore):

1. VVD darbs kontroles un atļauju jomā - atļauju kvalitātes un visā Latvijā vienotas, loģiskas vides politikas īstenošanas nodrošināšana.

- kas jau mainījies un kas tiks pilnveidots VVD metodikās, procedūrās, procesos, kā veicas ar "reģionālo atšķirību" mazināšanu; kā ar atļauju, sākotnējo izvērtējumu un tehnisko noteikumu kvalitātes uzlabošanu ? (Lelde Eņģele, Jānis Sprūds)

2. Valsts iekšējo ūdeņu zivju resursu ieguves kontroles jautājumi. (kontroles kvalitāte un problēmas, turpmākās rīcības to būtiskai uzlabošanai). (Alvis Birkovs);

- VVD Zvejas kontroles departamenta un RVP iekšējo ūdeņu zivju resursu ieguves kontroles darba efektivitāte, svarīgākie kritēriji kā VVD to novērtē, ko plānots uzlabot?

- kas ir valsts iekšējo ūdeņu zivju resursu ieguves kontroles sistēmas pamatproblēma, kādi apstākļi traucē, kas pietrūkst, vai būtu nepieciešams papildus, lai to uzlabotu?

3. Atkritumu apsaimniekošana

- ar zināmu regulāritāti izceļas liela mēroga riepu un citu atkritumu ugunsgrēki. Kā VVD to risina un kas vēl tiks darīts, lai to novērstu nākotnē? (Elita kalniņa, Lelde Eņģele, Alvis Birkovs, Jānis Sprūds);

Citi jautājumi

Sēdē piedalās:

1. **Elita Kalniņa**, biedrība "Vides aizsardzības klubs";
2. **Jana Simanovska**, biedrība "Ekodizaina kompetences centrs";
3. **Jānis Brizga**, biedrība „Zaļā brīvība”;
4. **Jānis Sprūds**, biedrība „Latvijas ezeri”;
5. **Juris Jātnieks**, nodibinājums "Teiču dabas fonds";
6. **Kristīna Veidemane**, biedrība „Baltijas Vides forums”;
7. **Lelde Eņģele**, nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”;
8. **Līga Strazdiņa**, biedrība „Latvijas Botāniķu biedrība”;

9. **Olga Meļņičenko**, biedrība „Latvijas Vides pārvaldības asociācija”;
10. **Viesturs Ķerus**, biedrība „Latvijas Ornitoloģijas biedrība”;
11. **Jānis Ulme**, nodibinājums „Vides Izglītības fonds”;
12. **Andis Liepa**, nodibinājums “Ķemeru Nacionālā parka fonds”;
13. **Jānis Rozītis**, nodibinājums „Pasaules Dabas fonds”;
14. **Dace Āriņa**, biedrība “Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija”;
15. **Andis Mizišs**, biedrība „Vides fakti”;

Sēdē nepiedalās:

1. **Alvis Birkovs**, biedrība „Latvijas Makšķernieku asociācija”;
2. **Mairita Lūse**, biedrība “Zero Waste Latvija”;
3. **Anitra Tooma**, biedrība „Vides vārds”;
4. **Evita Pudāne**, biedrība “Cleantech Latvia”;
5. **Līga Brūniņa**, biedrība “Baltijas krasti”;

Uzaicinātie pārstāvji:

Elita Baklāne- Ansberga, VVD

Evija Šmite, VVD

Alda Ozola, VARAM

Rudīte Vesere, VARAM

Daiga Vilkaste, VARAM

Sēdi atklāj: Juris Jātnieks, VKP priekšsēdētājs.

Sēdi protokolē: Ilze Trušinska, VKP sekretāre

1. Sēdes atklāšana, Juris Jātnieks, Vides konsultatīvās padomes priekšsēdētājs

Izteica pateicību Olgai Meļņičenko par VKP viedokļa sagatavošanu par klimata pozīciju, un Janai Simanovskai par viedokļa formulēšanu par Aprites ekonomikas plānu, kā arī visiem, kas iesaistījās viedokļu sagatavošanā.

2. Vides jomas un Valsts vides dienesta aktualitātes.

Elita Baklāne -Ansberga informēja no 1.jūnija darbu sāks operatīvās koordinācijas centrs. Tā būs jauna struktūrvienība VVD, kas nodrošinās ar sūdzību pieņemšanu, izskatīšanu un operatīvas risināšanas koordināciju. Šobrīd analizējot dažādos gadījumus un saņemtās sūdzības dažādās dienakts stundās, tad turpmāk no 7:00 - 23:00 strādās operatīvie dežuranti, nakts stundās tiks izmantoti jau esošie resursi Zvejas kontroles departamentā. Līdz ar to operatīvais koordinācijas centrs sāks darbu jau vienotā izstrādātā piesārņojuma pieteikumu pārvaldības sistēmā. Centralizēti tiks reģistrēti zvani, dažādas sūdzības, iesniegumi, kas iesūtīti rakstveidā un e-pastā, arī sociālajos tīklos, centralizēti varēs sekot līdzi risināšanai. Vienlaikus arī operatīvais koordinācijas centrs arī vēros tiešsaistē šobrīd jau pieejamos vides monitoringa datus un sekos līdzi. Vienlaikus darbosies arī vides SOS, kas arī būs operatīvā centra pārziņā un kopā ar partneriem plānots to attīstīt. Vides SOS pieteikumi tiek reģistrēti risināšanai VVD vai pārsūtīti pašvaldībām. Šogad ir sākts aktīvi iesaistījušies pašvaldības darbā par pieteikumu risināšanu.

Attiecībā uz piesārņojuma jomu, tad pagājušajā gada nogalē tika iesākta jauna pieeja kā valsts testēšanas kontroles programma, ko īstenoja par 45 notekūdeņu iekārtām visā Latvijā. Diemžēl dati bija ne pārāk iepriecinoši, ar kuriem VVD ir iepazīstināji arī VARAM. Ap 60% konstatēti atšķirīgie dati, nekā to uzrāda paši operatori savos testēšanas pārskatos.

Par gaisa kvalitāti tiek skatīts, kā tikt galā ar planā uzdoto Gaisa piesārņojuma samazināšanai, kas apstiprināts 2020. gada 16. aprīlī.

Ir apstiprināta vienota kontroles kārtība, izdoti vienoti A un B atļaujas noteikumi, tiek gatavota vienota atļaujas metodika. Kā pilotprojekts pagājušā gadā tika realizēts divu reģionālo vides pārvalžu apvienošana – Madonas un Valmieras reģionālo vides pārvalžu, notika izvērtēšanas saruna ar visiem vadītājiem Teams sistēmā.

Lelde Engēle jautāja, vai sadarbībā ar ministriju tiks strādāts pie normatīvu grozījumiem tieši attiecībā uz tehniskajiem noteikumiem sākotnējo izvērtējumu, lai samazinātu slogu vai saīsinātu laiku, kas ir vienmēr bijis diezgan aktuāls?

Elita Baklāne –Ansberga atbildēja, ka ar normatīvu grozīšanu varētu būt par maz.Tie formulējumi Aizsargjoslu likumā, gan sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma likumā ir traucējoši, jo tiek saskatītas daudz liekas procedūras attiecībā uz tehniskajiem noteikumiem.

Elita Kalniņa jautāja, kas būtu jāmaina VVD sadarbībā ar Valsts policiju, kad tiek izmeklēti dažādie šie lielie pārkāpumi, kā, piemēram, pagājušā Olaines nolietie lauki utt.? Galvenā problēma, ka policija samērā ilgi izmeklē konkrētās lietas apstākļus.

Elita Baklāne - Ansberga informēja, ka pagājušā gadā tikās ar specializēto prokuratūru un vienojās par vienotu sadarbības modeli, kas paredz ja ir aizdomas par noziedzīgām lietām un krimināllietām jau ar šo sākotnējo informāciju, aicināt tad prokuratūru un policiju uz kopīgu sanākumi, lai vienotos par turpmāko izmeklēšanas taktiku.

Elita Baklāne - Ansberga turpināja, ka attiecībā uz atkritumiem diemžēl vides piegružošana turpinās, bet arī iedzīvotāji ir aktīvāki un ziņo par pārkāpumiem, izmantojot vides SOS aplikāciju. Ir veikta analīze no saņemtajiem pieteikumiem par to, kur notiek vairāk šī piegružošana un kas ir atkritumu sastāvs. Un runājot par atkritumu sastāvu ir publiski vērsta pašvaldību uzmanību, ka vairāk piegružošanas vietā ir sadzīves atkritumi, tādēļ vairāk būtu jāstrādā jautājumu, vai visām mājāsaimniecībām, arī mazdārziņiem un arī mazajiem uzņēmumiem ir tiešām noslēgti šie sadzīves atkritumu izvešanas līgumi. Kā arī vai šie apjomi ir adekvāti. Vai nav tā, ka vienu konteineru mēnesī izved un vienu vēl diemžēl izgāž kaut kur mežā vai citā neatļautā vietā. Otrs, kas iezīmējās šķūnīšu un privātmāju vai dzīvokļu iedzīvei mainoties īpašniekam utt., kad jāatbrīvojas no liela gabarīta atkritumiem, un to apsaimniekošanu. Šeit ir arī pakalpojumu sniedzēji, kas piedāvā šādu atkritumu izvešanu.

Pēdējā gada laikā diemžēl bijuši vairāki atkritumu degšanas gadījumi, tādādi tiek domāts par šādu situāciju cēloņiem, un kā preventīvi strādāt nākotnē un novērst. Līdz gada beigām VVD pārskatīs izsniegtās A un B atļaujas, kurās nav izvirzīti nosacījumi atkritumu vienlaicīgai uzglabāšanai, iekārtām, kur ir izveidojušies atkritumu uzkrājumi. Jāpārskata apmēram 300 šāda veida izsniegtās atļaujas gadā kopumā. Kopumā pagājušā gada laikā visas kontroles, kas VVD tika veiktas bija 11 tūkst. Un apmēram viens ceturtdaļa tās bija atkritumu apsaimniekošanas jomā. Arī šogad atkritumu apsaimniekošanas joma nepaliek bez kontroles. VVD ir ieviesis Finanšu nodrošinājuma automātisko kontroli. Faktiskā uzņēmumu darbības apturēšana ja nav spēkā esošs finanšu nodrošinājums.

Attiecībā uz depozīta sistēmu, tad pretendentiem līdz 2020. gada 30.septembrim jāiesniedz pieteikumi VVD. VVD izvērtēs pretendētus un slēgs līgumus.

Jānis Sprūds jautāja, kā nodrošināt, lai atļaujas būtu atbilstošas, atļauju izdošanā pareiza normatīva akta piemērošana pie iekārtām ir tehniski sarežģīta lieta. Ja jautājums tiek skatīts kādā vides pārvaldē, tad atsevišķu darbinieku kvalifikācija nav pietiekama, tādējādi atļaujas nav pietiekami labā kvalitātē.

Elita Baklāne -Ansberga turpināja, ka pašlaik VVD ir darbības stratēģijas izstrādes procesā un ir ideja, ko gribētu redzēt, ka atļauju izdošanu nākamajos trijos gados principā pilnībā centralizēta, saglabājot decenralizētu reģionos. Visās jomās būt ekspertam ir patiešām sarežģīti.Tādas kvalifikācijas ģēniji ir tikai daži, bet visi darbinieki tādi nevar būt.

Jānis Brizga norādīja, ka attiecībā uz depozīta sistēmu pašlaik notiek diezgan liela cīņa starp dzērienu ražotājiem, kas maksimāli lēti vēlas šo sistēmu veidot un atkritumu apsaimniekotājiem, kas vēlās noturēt saglabāt kontroli pār tām resursu plūsmām.

Jānis Sprūds norādīja, ka saistībā ar mežā piegāztajiem atkritumiem saskata lielu problēmu dēļ lielās samaksas atkritumu nogādāšanā vai pieņemšanas poligonos. Ieteiktu VARAM uzmanīgi skatīties uz situāciju, ka paši dzērienu ražotāji arī apsaimniekos savu depozītu.

Rudīte Vesere komentēja, ka lielākā problēma ir nevis augstā cena, bet gan, ka nav noslēgts atkritumu apsaimniekošanas līgums, nav veikta samaksa. Tas noteikti ir arī pašvaldības kompetence, lai tā būtu atbildīgi nodevusi informāciju iedzīvotājiem. Ja ir runa par būvniecības atkritumiem, tad būvgružu savākšanu ir jāorganizē pašvaldībai. Tas nozīmē, ka konkrētais atkritumu izvedējs ar ko ir noslēgts līgums to nodrošina. Runājot par depozītu sistēmu un operatoru, tad vispārējā pasaules prakse liecina, ka dzērienu ražotāji arī apsaimniekos savu depozītu. Un nav lielāka interese radīt vairāk atkritumus, jo pašiem par šo sistēmu ir jāmaksā.

Rudīte Vesere informēja, ka tuvākajā laikā ir paredzēta starpministriju sanāksme par depozīta sistēmu, un izteica aicinājumu VKP piedalīties.

Juris Jātnieks jautāja, vai kopumā problēma ar atkritumu dedzināšanu utt. nav sistēmiska? Kādēļ šādi atkritumi tomēr valstī tika lielā daudzumā uzkrājas? Kas to veicina? Kā kopumā šādu problēmu novērst, lai šādi atkritumu uzkrājumi neveidojas?

Elita Baklāne - Ansberga atbildēja, ka problēma noteikti ir sistēmiska, ar dažiem individuāliem izņēmumu gadījumiem neizdarības vai nezināšanas dēļ. Jābūt šiem pašvaldības noslēgtajiem līgumiem par atkritumu izvešanu, vērtējot riskus, kā tiek izvesti lielparāta atkritumi, elektrotehnika. Bieži vien iedzīvotājiem nav pilnīgas informācijas par šķirošanas laukumiem un punktiem. Attiecībā uz VVD kompetenci, tad regulētās atkritumu apsaimniekošanas jomas kontrole ir problēmas, nav bijusi vienota pieeja šajā jautājumā. Nav tādu iespēju, lai visu varētu arī sistēmiski kontrolēt. Kā arī Latvijā diemžēl līdz galam nav iedzīvināta aprites ekonomikas sistēma. Ir noteikti jāatzīmē šajā gadījumā Satiksmes ministrijas lomu infrastruktūras būvniecībā, lai veicinātu pārstrādāto materiālu izmantošanu.

Aicināja VKP organizācijas, lai „iedzīvinātu” aprites ekonomiku attiecīgajās jomās būtu jāvērējas ar pieprasījumu, lai kompleksi situāciju risinātu. Jārada pieprasījumu pēc, piemēram rīpu pārstrādes materiālu izmantošanas utt. Atkritumu nozare risina cita veida problēmas.

Evija Šmite informēja, ka attiecībā uz VVD iekšējo ūdeņu kontroles rezultātiem tad veiktas 8369 ūdens objektu pārbaudes, 1045 - atklāti zvejas un makšķerēšanas noteikumu pārkāpumi, piemēroti naudas sodi 48599 euro apmērā, kā arī izņemti 3917 nelikumīgie zvejas rīki. Iekšējos ūdeņos 80% pārkāpumi ir tieši makšķerēšanas pārkāpumi un lielākā daļa pārkāpumu ir tieši makšķerēšana bez kartes. Arvien vairāk samazinās tieši izņemto nelikumīgi zvejas rīku skaits iekšējos ūdeņos, ieskaitot arī bezsaimnieka.

Iekšējo ūdeņu kontroles kvalitātes un efektivitātes uzlabošana:

- Jaunu tehnoloģiju izmantošana;
- Inspektoru profesionalitātes paaugstināšana;
- Inspektoru darbības uzraudzība;
- VVD strukturālās pārmaiņas;
- Normatīvo aktu izmaiņas;
- Administratīvo sodu makšķerēšanas jomā efektīvizēšana;
- Elektronisko zvejas žurnālu ieviešana arī iekšējo ūdeņu zvejā;
- Sadarbība ar sabiedriskajiem vides inspektoriem.

Jānis Rozītis jautāja, kāds ir mērķis uz ko virzās VVD šobrīd attiecībā uz efektivitātes uzlabošanu? Vai plānots lielāks pārbaužu skaits? Kā būs situācijā, kad DAP kontroles funkcijas tiks nodotas VVD cik būs nepieciešami papildus resursi?

Evija Šmite atbildēja, ka VVD kopš 2013. gada jau ir izvirzījis zivju resursiem prioritāros objektus. Apmēram 80% šajos objektos nodrošināt šo kontroli. Tas ir rezultatīvais rādītājs, kas tiek izpildīts. Netiek domāts par objektu un pārbaužu skaita palielināšanu bet vairāk orientējās uz kvalitāti, izskaust organizētas malu zvejnieku grupas.

Elita Baklāne - Ansberga norādīja, ka nepieciešamas apmēram septiņas amata vietas pa reģioniem un uzdevumiem, lai nodrošinātu IĀDT uzraudzību.

Juris Jātnieks jautāja, vai VVD saskata iespējas arī iekšēji strukturāli kaut ko uzlabot?

Elita Baklāne - Ansberga atbildēja, ka attiecībā uz zvejas kontroli, izstrādājot jauno darbības stratēģiju turpmākajiem gadiem, orientējas vairāk nevis uz mazām reģionālām vienībām, bet mobilajām grupām, kas parādījušas efektivitāti un strādā ar rezultātiem.

Citi jautājumi.

Lelde Eņģele informēja, ka vēl DAP reformas darba grupas darbs vēl turpinās un visus saņemtos materiālus no VARAM cenšas pārsūtīt VKP pārstāvjiem informācijai. Pēdējās darba grupas protokolā turpmākā darba virzība bija iezīmēta. Būtiskākais, kas sekos tiek gaidīts VARAM Audita departamenta ziņojums par to, kā audits būs izvērtējis iespēju apvienot DAP un VVD. VARAM kā šī procesa virzītāja darbojās haotiski. Grūti saprast šīs reformas vīziju. Viedokļu dažādība parādās darba grupā gan VKP pārstāvjiem. Jābūt visiem šiem procesiem izvērtētiem pēc lietderības, saprotamiem ar pamatojumu.

Lelde Eņģele ierosināja līdzīgi kā ar VVD nākamajā VKP uzaicināt piedalīties videotiešsaistes sanāksmē DAP vadību, lai uzklautu par Dabas aizsardzības pārvaldes darbu un aktualitātēm – audita un darba grupas slēdzieniem, tālākajām rīcībām, un citiem darba jautājumiem.

***

Jānis Rozītis ierosināja izstrādāt, apspriest VKP priekšlikumus un vides jomas uzstādījumus valdībai pēckrīzes rīcības plānam, programmai.

Nākamā VKP attālinātā sēde 2.jūnijs

VKP attālinātās sēdes vadītājs

/Juris Jātnieks

VKP attālinātās sēdes protokoliste

/Ilze Trušinska/